

„I Medgang far i Mag,
I Modgang ej forsag!“

Derfor er han gaet bort, agtet og elsket som faa; ogsaa

i vort Selskab ville vi mindes ham med Kjærlighed og Ærbødighed.

Om det religiøse Liv i Benares, et Rejseminde af A. Irgens-Bergh, Kaptajn.

Naar vi gaa et halvt hundrede Aar tilbage i Tiden, herskede der her i Danmark i Almindelighed højt romantiske Ideer om Indien, Vidunderlandet, Menneskeslægtens Vugge, Religionens og Civilisationens første Udspring, om dets mærkelige Natur, dets Folk, Fyrster og Indretninger; de herlige hinduiske Digterværker med deres glødende Skildringer af Natur og Mennesker, kort sagt alt bidrog til, at man herhjemme dannede sig et Billede af Indien saa overvættens skjønt og feagtigt, ogsaa om man dér færdedes i Æventyrene fra tusind og én Nat. Den klare Nathimmel, oplyst af Maanen, de dejlige Sultan-Døtre, hvilende i Løvhytter af blomsterrige Buske, hvor Nattergale sloge deres Triller, medens den elskede Prins, der ikke kunde naa inden for Hegnet, sang en Serenade, og saa om Dagen Fyrsterne med deres Hofstat, straalende af Ædelstene, Væddeløb, Turneringer, Dyrekampe, Tigerjagter og andre fyrstelige Forlystelser — alt dette saa man stedse for sig i Tankerne. Til at faa nøjere Kjendskab til de derværende Forhold var der for os Danskere ikke videre Lejlighed; de faa af vort Folk, der kom derover, følte sig snart afmattede ved det hede Vejrlags Indflydelse og uoplagte til at foretage Undersøgelser til det Indre, som desuden vanskeliggjordes ved Manglen paa hurtige Samkvemsmidler; der udkrævedes den Gang Maanedes til Strækninger, der nu paa Jærnvej gjennemløbes i faa Dage. Først efter de indfødte Sipoj-Troppers forfærdelige Oprør 1857 blev Indien mere aabnet for de fremmede; den engelske Regering dækkede efterhaanden Landet med et Net af Jærnveje, der bragte mange, fra hinanden fjærnt liggende Steder i let Forbindelse med hverandre, og der opnaaedes derved det store gode, at Troppemasser i faa Dage kunne bringes hen til Steder, hvor der forud udfordredes flere Maanedes uhyre Anstrængelser, ligesom for Tiden i Sudan.

Men ved samme Lejlighed klarede ogsaa hos de udenforstaaende Begreberne om mangt og meget, der for Fantasien havde staaet i et Rosenskjær, og det viste sig nu klarere, at Indien med alle sine Herligheder dog

ogsaa havde sine Skyggesider. For at holde mig til, hvad jeg nævnede om de fortryllende Prinsesser o. s. v., tør jeg nok paastaa, at den skjønnede poetiske Situation i Virkeligheden ikke vilde have været synderlig hyggelig eller praktisk. For det første udbreder der sig nemlig, ikke alene i de sumpede Egne, men næsten alle Vegne, ved Solnedgang fra Jorden en saa tyk Taage, at selv de indfødte indhulle Hovedet for ikke at indaande den Luft, der fremkalder Klimafeber. Fremdeles vilde den skjønnede ved at sove om Natten i fri Luft, udsætte sig for ved sin Opvaagnen at finde sig overbidt af de talløse Moskitoer, og desuden vilde hun maaske have en Brilleslange paa Brystet. Efter officielle Meddelelser dræbtes der 1884 ikke færre end 20,000 Mennesker af Slangebid i det britiske Indien, og man har ikke nødig at komme meget omkring derovre, for at se Brilleslanger; i Nærheden af Bombaj har jeg i et sumpet Terræn set en Mand, der i Løbet af en halv Timestid fik et Dusin af disse farlige Dyr lokket frem ved sin Fløjtes Toner, rejsende sig op og hvæsende viste de deres Brille og det var væmmeligt at se. Den uden for staaende Tilbeder vilde ligeledes gjøre bedre i ved Maanens Skin at passe paa sine Ben, for at ikke et eller andet giftigt Dyr skulde finde paa at give sin Nærværelse til Kjende paa en Maade, der for bestandig gjorde Ende paa hans Kjærlighedsdrømme. Er det slemt om Natten, har Dagen ogsaa sine Farer, i det man da er udsat for Solstik; vil man leve i Indien, maa man være meget varsom, man maa staa tidlig op og nyde den friske Luft indtil Kl. 11, holde sig inde indtil Kl. 4, og saa ikke gjerne færdes i Luften efter Kl. 7 for at undgaa Aftentaagen, der sædvanlig indfinder sig; man maa dernæst passe paa Diæten og saa meget som mulig undgaa Brugen af stærke Drikke. Hvad de indiske Forhold kunne bevirke, kan man selv se paa Rejser i Evropa, hvor man hyppig møder Engelskmænd, hvis Helbred er bleven ødelagt derovre.

Ogsaa med Hensyn til Plantevæksten var man her ofte for tilbøjelig til at gjøre sig Illusioner, i det man, saa at sige, overdækkede hele Terrænet med Palmer og andre tropiske Pragtvekster, uden at huske paa, at Forindien

strækker sig fra den 6te helt op til 26de nordlige Breddegrad med højst forskellige Temperaturer, og at der i det 70,000 □ Mile store Land er vide Strækninger, som ere halvt eller helt øde. Vel findes der mange Palmer baade i Agra, Delhi og Lahore, men det er fortrinsvis i de kunstig anlagte Haver og Parker; i frit Land bestaa Skovene derimod især af Løvtræer, men rigtignok med Blade flere Gange større end vore Træers, og de ligne i Frastand, f. Ex. fra Jærnvejen vore evropæiske Skove. Uagtet jeg nu har nævnt en Del Skyggesider ved Indien, hvorom Folk i Almindelighed havde for store Ideer, maa man endelig ikke tro, at jeg personlig nærer pessimistiske Anskuelser; nej, tværtimod! som Følge af den Rejserute, jeg fulgte ved fra Bombaj at gaa nord paa og midt over Landet, og derefter sønder paa til Benares, Kalkutta, og endelig til Sejlon, steg min Beundring over Naturens Skjønhed stedse mere og mere.

Det er faldet i min Lod, hvad der jo er ret sjældent for en Dansker, at opholde mig nogen Tid i *Benares*, Hinduernes hellige By, hvor det hinduiske religiøse Liv ligesom samler sig. Vi have alle mere eller mindre tydelige Forestillinger om Bramalæren og den Maade, hvorpaa den udøves; men fra at læse derom og til at se, hvorledes det hele gaar til, er der et stort Spring, og man kan derfor nok fatte, at jeg med den største Interesse dvælede i denne By. Det ligger i Sagens Natur at man særlig ved en saadan Lejlighed maa omhandle det *religiøse Liv* i Benares, d. v. s. hvad den rejsende faar at se af dette Liv.

Da jeg paa Vejen fra Luknov rejste syd paa til Benares havde hele Naturen et overordentlig venligt Udseende: frodige Marker, Lunde af Buske med pragtfulde Blomster, Grupper af Palmetræer og Bananer skiftede med hverandre, og i Landskabet færdedes en talrig Befolkning i Udøvelsen af landlig Sysse. Det var ligesom om Blodet rullede hurtigere i mine Aarer, da jeg sent paa Aftenen kom til Benares's Jærnvejstation, hvorfra jeg imidlertid i en stiv Time maatte kjøre i en Slags Droske, før jeg naaede det i Evropærkvarteret liggende engelske Hotel. I Indien er der nemlig den Ulempe, at Jærnvejstationerne ligge én til halvanden dansk Mil fjærnede fra Hovedbyerne; desuden have Engelskmændene, der saa meget som mulig søge at undgaa nær Berørelse med de indfødte, henlagt deres Regeerings- og andre Institutioner i en behørig Afstand fra Hindubyerne. Den rejsende kommer derved til at spille en hel Del Tid paa Kjørsler, naar han vil se sig om; thi da han i selve Staden almindeligvis ikke kan faa Kost, maa han et Par Gange daglig den lange Vej tilbage til Hotellet for at nyde sine Maaltider.

Da det ved denne Lejlighed er af mindre Interesse at faa nøjagtigere Detailler om de i *Evropærkvarteret* anlagte Etablissementer, hvis Ydre er temmelig ens, d. v. s. paladmæssig, skal jeg her indskrænke mig til at nævne nogle af de vigtigste af dem, saaledes Queens College, der ledes af engelske Lærere og er delt i to Afdelinger, en for sanskrit og en for engelsk, begge bestemte for de indfødtes Undervisning; Wards Institut, der er bestemt til Opholdsted for de indfødte Adelsmænds Sønner, som skulle fortsætte deres Studeringer ved Queens College, det medicinske Akademi, Domstolenes og Regeringens Residenser, forskellige Hospitaler for blinde, sindssyge og spedalske og 4 Apotheker, hvor der daglig ydes gratis Pleje og Lægemedler til de talrige fattige syge.

Selve Benares, liggende ved Ganges, havde i Følge Folketællingen 1881 200,000 Indbyggere, hvoraf 150,000 Bramatilbedere, af en smuk og ikke meget mørk Race, 50,000 Muhamedanere, 300 Evropæere og andre; men til visse Tider er Tilstrømningen af Pilgrime saa stor, at det nævnte Tal fordobles. Benares, *Oldtidens Kasi*, er en af Landets ældste Byer, og for mere end 25 Aarhundreder siden den var navnkundig; allerede den Gang Babylon kæmpede med Ninive om Overherredømmet, da Tyrus udsendte sine første Kolonier, og før Cyrus havde givet det persiske Monarki Glans, havde Benares opnaaet Berømmelse og Storhed. I det 7de Aarhundrede efter Kristi Fødsel besøgte den kinesiske Pilgrim og rejsende Hiouen Tshang Benares, og han har givet en nøjagtig, endnu bevaret Beskrivelse af Staden paa den Tid med dens store Rigdomme og Templer, baade budaistiske og braminske. Det er ogsaa navnlig som Hovedsædet for de i Indien efterhaanden herskende Religioner, at Benares har sin store Betydning. Allerede 8—900 Aar før vor Tidsregning var den Sædet for de filosofiske og theologiske Studier. Bramanernes og Suastikaernes to store rivaliserende Skoler, der hver for sig delte sig i mangfoldige Systemer, fyldte Staden med deres Klostre og Templer; Bramanerne eller Spiritualisterne prædikede Aandens Herredømme over Materien, men fordømte Sjælen til en uophørlig Vandring gennem Tusinder af Tilværelser, hvorimod Suastikaerne vare Ateister og Materialister og nægtede Sjælens Udødelighed. Ved Aaret 600 f. Kr. fremtraadte Buda med sin Lære, der efterhaanden aldeles fordrev Bramanismen fra hele Indien og hvorved Benares blev Budaismens Hovedsæde; men efter at det i det 9de Aarhundrede var lykkedes Bramanismen at gjenerobre det hele tabte Terræn, blev Benares atter Hovedsædet for denne Lære.

Det er et Særsyn, at denne store By midt under de utallige Omvæltninger, der have foruroliget de omgi-

vende Landsdele; aldrig har tragtet efter politisk Overmagt; den har aldrig været Hovedsædet i en Stat af Betydning, det verdslige Overherredømme overlod den til andre, medens den nøjedes med aandelig at herske over det store indiske Fastland. En anden mærkelig Ting er det, at Benares efter saa mange Aarhundreders Glans ikke kan opvise noget Mindesmærke fra gammel Tid. Blandt dets store Mængde Templer vil det være vanskeligt at finde noget, der tæller mere end 300 Aar; Grunden dertil ligger vel deri, at den sejrende Part under de mangfoldige Religionskrige altid har skyndt sig med at tilintetgjøre ethvert Spor af den overvundnes Bygninger. En Forfatter har sammenlignet Mogulrigets Hovedstad Delhi med det gamle Rom, der herskede over hele den da kjendte Verden; men vi kunne med lige saa megen Føje sammenligne Benares med det moderne Rom, den katolske Verdens Hovedstad; medens det kristne Rom kun kan regne sin virkelige Glans 1000 Aar tilbage og for Øjeblikket udøver sit aandelige Herredømme over 200 Millioner troende, har Benares uafbrudt i 3000 Aar vedligeholdt sin Glans og hører sit Navn udtale med Ærefrygt af 500 Millioner Mennesker: Bramanister i Forindien, Budaister paa Sejlön, i Tibet, Bagindien, Kina og Japan.

Set fra Floden, frembyder Byen et storartet og malerisk Syn: strækkende sig i en Bue af én dansk Mil langs Ganges's *nordlige* Bred, hæver den sig i en Bredde af $\frac{1}{4}$ Mil amfiteatralsk fra den med talrige Stendæmninger, Landingspladser og Terrasser kantede Flod; over disse Terrasser knejser et Bælte af Templer og Paladser, hvoraf mange med forgyldte Tage. Den indre indiske Bys Gader ere renligt holdte — hvad der ikke er Tilfældet i muhamedanske Gader — men saa snævre og med saa mange Vinkler, at det er umuligt at passere dem til Vogns og knap nok til Hest. De ligge en Del lavere end Grundfladerne af Husene, og disse, der forfra næsten se ud, som om de stode paa Stylder, have almindeligvis i Fronten Buegange med smaa Butiker; de ere byggede af Sten og meget høje, intet under 2, de fleste fra 3 til 6 Etager høje, hvad der bevirker, at der i Gaderne er megen Skygge. Hinduerne holde af udvendig at male deres Huse med røde Farver og at pryde de mest iøjnefaldende Dele med Afbildninger af Planter, Dyr, Mennesker og Guder.

Benares har stor Betydning ved sin Rigdom, Værkflid og Handel; Basarerne ere fyldte med de kostbareste Varer, og i alle Gader hersker travlt Liv. De forskellige Værksteder ere ogsaa meget interessante at besøge; thi dér tilvirkes Byens Specialiteter ved Hjælp af meget simple Redskaber, hvortil baade Hænder og Fødder ere

i travl Virksomhed; af disse Specialiteter kan man nævne de fine guldindvirkede Stoffer, Juvelerarbejder i Filigran, de eftergjorte Juvelsmykker og de Millioner af større og mindre Bronze-Afgudsbilleder, der finde rivende Afsetning hos Folket. Det ligger dog i Sagens Natur, at den evropæiske rejsende ikke dvæler længe i Basarerne; thi et lignende Liv som her kan man jo træffe mange andre Steder i Verden. Det, man længes efter at se, er Bramadyrkelsen i al sin Glans, og rundt omkring i Gaderne vrimler det med Folk, som vise os, at denne Lære her er paa sit Højdepunkt: ved hvert andet Skridt møder man Braminer. De leve dels af de troendes Gaver og dels af Bidrag fra Byens talrige religiøse Stiftelser, der sætte disse om Dagen halvnøgne Dagdrivere i Stand til om Aftenen at iføre sig kostbare Klædebon og Natten igjennem at fejre sande Bakkkanalier i Selskab med Bajaderer og andre Tempelpiger. Mange af Braminerne have ved Tempeltjenesten samlet sig uhyre Formuer, hvad der dog ikke afholder dem fra at tigge hos enhver fremmed. I Nærheden af Templerne træffer man et Utal af Tiggere og af fanatiske Fakirer, der frivillig have paadraget sig allehaande Legemslyder. Tiggernes Antal øges meget ved de talrige fattige Pilgrime, der Aaret igjennem strømme fra hele Indien til den hellige By for i Ganges's Vande at afvaske deres Synder, og de faa Masser af Gaver. Hinduerne ere nemlig højst godgjørende og det ikke alene mod Mennesker, men ogsaa mod Dyr; man kan daglig paa forskellige Steder af Byen se særlig dertil ansatte gejstlige Tjenere give Hunde en rigelig Mængde af noget, til dem særlig bagt Byg og Hvedebrød. Folket kalde disse Tjenere „Hundefædre“.

Af *Templer* findes der mindst 5000, mest helligede Siva, men de ere for det meste meget smaa og ligge ved Gadehjørnerne og i Skyggen af de høje Huse, saa at man ikke lægger synderlig Mærke til dem; indvendig ere de smukt udstyrede med Skulpturer af Træ og Metal, og de udgjøres i Almindelighed af tre Rum, nemlig Forgaarden, Bederummet og det allerhelligste med Guddommens Billedstøtte; de ligne egentlig alle hverandre, ogsaa i den Urenlighed, som den braminske Kultur medfører.

Det er en Selvfølge, at man haster med at komme ind i et af de større Templer, og vi ville strax vælge det gyldne Tempel *Bischesharnat* for at se, hvad der er værd at lægge Mærke til. Selve Templet er pragtfuldt; men der er mange uhyggelige Ting derinde. Det er opkaldt efter Bischeshar, et af Sivas Navne; man kommer først til forskellige Gaarde, hvor der er smaa Stenkapeller eller Altere med forskellige Guders Billeder. I Bederummet, der er fyldt med troende af begge Kjøen, staa

en Del Stenpiller, Lingams kaldte, Symboler for Siva, foran hvilke Hinduerne forrette deres Andagt, Mændene ved at overstrø dem med røde og gule Blomster, Kvinderne ved at overhælde dem med Olie eller smeltet Smør, begge ved at kaste Blomsterkjæder i de hellige Vandkar, hvor de raadne og foranledige en ubehagelig Stank. Tempeltjenerne, som man efter Erfaringen fra de muhamedanske Moskeer med deres Mollær i sorte Talarer og langt Skæg, maatte forestille sig som ærværdige Mænd i vide Klædebon, ere nøgne, blot med et Klæde om Livet, og Hovedet er raget paa en kort Haarpisk nær. Mange af dem have Kobberkasseroller i Haanden til Smørret eller til den røde Farve, hvormed de overmale de kostbare Sølvafgudsbilleder; denne Farve holdes nemlig for hellig. Det allerhelligste faar man ikke Lov til at træde ind i, og man maa kun i Afstand betragte Sivastøtten af forgyldt Sølv, der ogsaa er oversmurt med rød Farve eller med Smør. For Resten have Braminerne hver sin særegne Funktion: En staar ved Indgangsdøren og stikker den indtrædende en Vifte af de for helligholdte Paafuglefljer i Haanden, for at man dermed kan vifte Afgudsbillederne, en anden ringer med en stor Klokke, en tredje sætter Offerretterne frem foran Guden og fordeler Spisevarerne blandt Tempeltjenerne, en fjerde fejer Gulvet, en femte slaar paa en Gong eller blæser i det hellige Horn, en sjette er Skatmester og indsamler Pengegaver, en syvende vasker og pudser de i Templet anvendte Metalkar, ja! der er endog Folk, som rede Gudens Seng og præsentere ham Tandstikkere efter hans supponerede Maaltid. De hellige Køer, som findes ved hvert Tempel, gaar ugenert ud og ind, og hvad de tilslø Gulvet med, opsamles af de troende, som da for gode Ord og Penge af Braminerne faa Lov til at tage det med sig til et Værn mod onde Aander og Smitte. Talrige braminske Udsendinger gennemstrejfe alle Indiens Egne for at hverve Pilgrimme til at besøge dette og andre Templer i Benares; det er et rent „Seelenverkooperi“, der drives her ligesom i Europa af Udvandringsagenter, og dette Arbejde lønner sig godt. En af Templets Embedsmænd, der bogstavelig kun har en maanedlig Gage af 3 Rupier eller 5 Kroner, har Raad til at underholde 100 Agenter til at fange Pilgrimme, af hvilke mange under Vejs omkomme af Mangel og Overanstængelse; selv har han samtidig erhvervet sig en uhyre Formue, i det han af Tempelkassen for hver Pilgrim og af denne selv modtager en vis Godtgjørelse, medens han selv betaler sine Agenter en Bagatel. Mærkeligt er det at tænke sig, at en Raja endog lod sig forlede til paa sine Knæ at tilbagelægge de 100 danske Mil fra sit Hjem til det hellige Tempel.

Et andet Tempel er helliget *Bhaironath*, en Slags guddommelig Politibetjent, der ved sin Side har en Hund, som skal værgе ham mod onde Aanders Indflydelse. Præsterne sælge her Masser af Sukkerhunde til de troende og modtage som Offer til Guden nogle Saltvarer og et Slags indenlandsk Brændevin. I nok et ligeledes til *Bhaironath* indviet Tempel piske Braminerne til Syndsforladelse de bodfærdige med Paafuglefljer; men værre gaar det dem, der f. Ex. ved Bagtalelse have foranlediget Ulykker, thi de straffes uden Hensyn til Kjøen med en vældig Stenkølle, som jeg saa hænge paa Væggen, og hvoraf man skulde synes, at et eneste stærkt Slag maatte være nok til øjeblikkelig at dræbe. — Det af syv Gaardsrum bestaaende og Mahadeo helligede *Bridhkal Shivala* Tempel frembyder flere Mærkeligheder. Hinduerne tillægge det en Alder af 2,165000 Aar; ved at besøge det kan man opnaa Helbredelse for hvilken som helst Sygdom og desuden sikre sig en høj Alder. Der findes her bl. a. to Støtter af Sati, og de ere interessante nok; thi de give os Nøglen til Oprindelsen af den forfærdelige Uskik, Enkernes Opbrænding, ved en til dette Tempel knyttet Legende. Den store Gud Mahadeo havde ægtet en Rajadatter med Navnet Sati. Paa Grund af en formentlig Fornærmelse fra Svigersønnens Side forbandede Fyrsten Guden og undlod at indbyde ham til en Fest for de andre Guder; dette tog Sati sig saa nær, at hun gik hen i Faderens Hus og her i hele Selskabets Overværelse brændte sig selv op. Mahadeo hævnede hendes Død og Fornærmelsen ved at lade en Kæmpe halshugge Svigerfaderen, men paa Bramas Forbøn gjenoplivede han ham, der, da Hovedet var bleven borte, siden den Tid maa nøjes med at spasere om med Hovedet af en Gedebuk. Sati gjensfødtes ogsaa og blev atter Mahadeos Hustru. Fra hendes frivillige Død paa Baalet skriver Loven sig om Enkernes Opbrænding. I Følge den strængeste braminske Opfattelse maa en Kvinde ikke nyde nogen Undervisning — dette tillades kun Kurtisaner — og hun staar altsaa langt under Manden. Enkernes Vilkaar ere forfærdelige; saa snart Manden er død, skulle Enkens paarørende gribe hende, hænge hende op i Benene og i denne pinlige Stilling afraage hele hendes Hovedhaar; derefter iføres hun de groveste Klæder og maa fra nu af forrette det haardeste og ringeste Arbejde som alles Slavinde, ja! det er hende ikke en Gang tilladt at spise i andres Nærværelse. Gifte sig paa ny kan hun ikke; thi den, som ægter en Enke, bliver udstødt af sin Kaste; for at undgaa disse Ydmygelser er der for den arme Enke intet andet tilbage end at bestige Mandens Baal, hvortil Familien ligefrem tviuger hende ved at indgive hende hidsende

Drikke, saa at hun bliver helt utilregnelig. Efter at den engelske Regering for en Del Aar siden ved at sætte Tugthusstraf for Familien og for dem, der ere med til at brænde Enker, og efter at den virkelig har udført sin Trudsel — der passerede under mit Ophold i Indien en saadan Ofring, og de paagjældende kom alle i Tugthuset — have Enkerne endnu kun haft én Udvej til at befries fra Familiens Haardhed, nemlig den at blive Dandserinder af nederste Klasse, ikke engang Nautschis Tempeldandserinder. Den unge Pige, hvis alerede i hendes spæde Alder tilviede Mand døde før det højtidelige Bryllup, kunde vel ikke gifte sig med en anden, men havde Adgang til den mere hædrede og behagelige Stilling som virkelig Tempel-Bajadera. I de senere Aar har Regeringen imidlertid oprettet Skoler for Hindupigeboern, og fremdeles have Babuerne, „det unge Indien“, stræbt efter at knuse de gamle Fordomme, og mangen hæderlig Babu har indgaaet Ægteskab med en Enke.

Man kunde endnu nævne en Mængde andre Templer, som have en særegen Bestemmelse, i det de ere helligede Guddomme, der opfylde Bønner om særlige Begunstigelser; i et af dem anraabe de bedende om at vinde Processer, i et andet om at befries for Smaakopper, i et tredje bønfulde ufrugtbare Kvinder om Afkom o. s. v., og der er altsaa Templer af de mest forskjellige Slags. Et af de smukkeste Templer endelig, med Kupler og Taarne samt smukke Skulpturer, kaldes *Abetempel* og er helliget Sivas Hustru Durga, den samme som Kali. Denne Gudinde fryder sig ved de menneskelige Lidelser, og for at forsone hende, bringer man hende Ofre af Kid og Lam. Paa Landevejen, der fører til Templet, paa alle Træer og Mure omkring dette og inde i selve Templet med dets mange Gaarde vrimler det af Aber, der ere hellige, fordi Visnu paa sit Tog mod Sejlons Behersker havde allieret sig med Abeguden. Saa snart en fremmed kommer til dette Tempel, styrte Aberne alle Vegne fra ned paa Platformen for at faa deres Tribut; for nogle Smaapenge køber man af Præsterne en Del Nødder og anden Frugt, som man saa kaster hen til dem, og nu begynder der en vild Jagt hele Gulvet over. Man maa dog passe vel paa, at Dyrene ikke nappe noget fra en; thi paa Grund af Abernes Hellighed tør man ikke hævde sin Ejendomsret med Vold. Man fortalte mig under mit Besøg et Par ret mærkelige Tilfælde derom. En Kone havde et Øjeblik lagt sit spæde Barn fra sig; en Abe nappede Barnet og krøb dermed op i et Træ, saa at man ikke kunde faa Barnet; rørt af den stakkels Kones Taarer stillede en Bramin en Kurv med Frugter ved Foden af Træet. Aben lod sig lokke ned

ved disse Lækkerbidskener; men da den for rigtig at nyde dem, lagde Barnet paa Jorden, affyredes et løst Skud; den forskrækkede Abe glemte Barnet og foer op i Træet, og den stakkels Kone fik atter sit Barn. En anden Fortælling er om en Mælkehandler, der kom til Templet med en Pung, hvori der var 30 Sølvrupier, som han havde faaet for sin Mælk. En Abe snappede Pungen fra ham og klatrede op i et Træ; her morede den sig med at bide Hul paa Pungen og skiftevis at kaste Rupierne ud paa Vejen, hvor Bonden sankede dem op, og ned i en Vanddam. Bonden fik Lov til at søge sine 15 Rupier i Vandet; men han fandt ikke en eneste, hvorpaa han erklærede, at det vist var en Straf fra Himlen, fordi han havde opspædt sin Mælk med et lige Kvantum Vand og derfor kun tilkom 15 Rupier. I det allerhelligste af Abetempel findes Durgas Billede, ridende paa en Løve; til daglig Dags er Støtten dækket med et Klæde; men det var just Festdag, da jeg var der, og den var derfor ubedækket. Ved Anbefalinger lykkes det mig og min Ledsager at bivaare Festen, mod at lade os behænge med Blomsterguirlander, og senere, da vi skulde skue Gudindens frygtindjagende Aasyn, at gjøre nogle Forbøjninger og at ofre nogle Rupier. Vi saa da ogsaa Ofringen af de mange Kid, der bragtes af Folket, som i Forvejen havde købt dem af Braminerne, og nu yderligere betalte for at faa dem halshuggede af Tempels Offerpræst; Hovederne blive i Templet, hvorimod Folkene tage Kroppene hjem for at spise dem. I Tempels Vanddam var der fuldt af andægtige badende og bedende, og under Ceremonierne opførte Bajaderne deres ensformige Dans, der dog slet ikke ligner Dans hos os; de trippe nemlig med Fødderne paa ét Sted, medens de med Armene og Overkroppen udføre graciøse Bevægelser. Disse Danserinder vare klædte i de kostbareste Stoffer og dækkede med Juveler.

Som en anden Side af det religiøse Liv i Benares maa man fremhæve de mærkelige *Brønde* eller *Vanddamme*, der findes dels ved Templerne og dels ligge for sig. *Kundskabens Brønd* er overhælvlet af en pragtfuld Buegang, og den er stadig omringet af troende, som kaste Blomsterofre deri; dette gjør Vandet helt raadent, saa at det udbreder en utaalelig Stank, hvad der dog ikke hindrer vedkommende i at drikke deraf for at opnaa Visdom. Denne Brønd skal efter Sagnet være opstaaet derved, at Siva under Gudernes Strid om Besiddelsen af Himlens Ambrosia, ved at gribe og tømme Skaalen kom til at spilde nogle Draaber af den himmelske Drik paa dette Sted. En anden Brønd kaldes *Skøbnens Brønd*; oven over den er der i Taget en Aabning, hvorigjennem Solen kaster sine Straaler; naar

nogen lige ved Middagstid kigger ned i Brønden og ikke kan se sit Spejlbillede deri, er Døden ham vis inden sex Maaneder; men heldigvis er „den store Skæbne“ i Nærheden, og ham kan man forsone ved Gaver, saa at man reddes fra Undergang. Den mærkeligste Vandsamling er dog *Mankarnika Brønden*; den besøges maanedlig af Tusinder, men ved Solformørkelser af indtil 100,000 Pilgrimme, der ved at kaste deres Blomstergaver derned forpeste Vandet, som allerede er fordærvet nok ved det Vand, hvormed Afgudsbillederne i Templet ere blevne vadskede. Naar man nyder af dette Vand og bader sig deri, afvaskes alle Synder. Legenden siger, at Visnu har gravet den, og at Sveden fra hans guddommelige Pande har fyldt den; Navnet hidrører fra, at Mahadeo blev saa glád over, at Visnu valgte ham til sin stadige Ledsager, at han rystede af Glæde og tabte sin ene Ørenring, paa indisk Mankarnika, ned i Brønden. — Der er mange flere hellige Brønde, men de have alle den Egenskab til fælles, at de indeholde raadent Vand og at de tjene baade til Bad og til Drik. Fra en af disse i Bengali Kvarteret kan man om Morgenen se Folk bringe Kar fulde af Vand, hvori de først have vadsket en Bramins Fødder og som nu skal tjene deres Herskab som et helliget Drikkevand.

Man maa indrømme, at der ved meget af det her omtalte er noget ligefrem modbydeligt eller latterligt, og den samme Følelse gjenemtrænges man ogsaa af, naar man dvæler ved *andre braminske Særheder*, som jeg selv har set eller hørt af Øjenvidner. Mangfoldige Braminer staa i Tjeneste dels hos Evropæere og dels hos indfødte, især Kjøbmænd, i forskellige Stillinger, som Bogholdere, Kasserere, Dørvogtere o. s. v.; men da deres Religion, under Trudsel af Udelukkelse fra deres Kaste, forbyder dem saa vel at spise i Nærværelse af anderledes troende eller Medlemmer af andre Kaster, som at være til Stede ved disses Maaltider, i det Duften af disses Mad gjør dem urene, følger deraf, at f. Ex. en Kjøbmand i Cawnpore, der selv har fortalt mig det, hver Dag, naar han paa Kontoret vil spise sin Frokost, maa give sin Kasserer og sin Bogholder et Vink om at gaa ud. Rajaen *Tagore* i Kalkutta er en af de rigeste og mest ansete Mænd og Fredsdommer, og tillige en for sine musikalske Arbejder og andre literære Værker vidt og bredt bekendt Person, hvis Broder Maharajaen er den første i Vicekongens Raad. Denne fortrinlige Raja Tagore har selv fortalt mig, at for 300 Aar siden var Renheden af hans Slægts braminske Herkomst bleven plettet ved, at en af hans Forfædre havde ægtet Datteren af en Mand, der var besmittet ved at indaande Dampen af en Muselmands Mad. Det var et modbydeligt Syn at

se denne intelligente og fornemme Mand stige ud af sin Karosse for ydmygelig at kysse en lurvet Fakir paa Haanden. Jeg kunde nævne flere Exempler endnu, men vil blot bemærke, at Bestemmelserne om Tab af Kaste, Besmittelse og Rensninger for saadan alle gaa ud paa at berige Braminerne og at skaffe dem Magt og Jordegods. For at opstille en Dæmning imod dette Uvæsen have Babuerne, hvorved forstaaes Folk af Borgerklassen i Kalkutta, i de senere Aar sat sig i Spidsen for en reformatorisk Bevægelse; aldeles at forlade Bramanismen have de ikke vovet af Frygt for at tabe Kasten og derved at tabe al Indflydelse, de have foretrukket at danne sig en med de gamle Vedaer og med de nyere filosofiske Systemer mere overensstemmende Religion, som de kalde *Brahmo Somadshi*. Allerede fra først sympatiserede mange Hinduer med Bevægelsen, men de vege tilbage for Bestemmelserne om Kvindernes Ligestilling, om Pigebørns Undervisning og Enkers Giftermaal. Babuerne tabte dog ikke Modet, de kaldte sig „det unge Indien“, indrettede Pigeskoler og ægtede Enker. Det ligger i Sagens Natur, at man her i Evropa i høj Grad maa glæde sig over dette „unge Indien“; men for Resten vil det nok engang komme til at indeholde en Fare for det engelske Overherredømme, da Babuerne nu i Følge deres Dannelse ere ansatte i alle engelske Handels- og Regeringskontorer.

De 50,000 Muhamedanere spille ikke nogen fremtrædende Rolle med Hensyn til det religiøse Liv i Hinduerne hellige By, og man lægger derfor ikke synderlig Mærke til dem. En endnu ringere Rolle spille Budaisterne der, i det de kun have et meget lille Tempel i Byen; men at de forud have været fremtrædende, ser man bedst af en 1½ Mil fra selve Benares liggende By *Sarnat*, hvor der endnu er Levningerne af de Budaisttempel, der en Gang vare saa pragtfulde og skrive sig fra selve Budas Tid. Jeg fandt dér to store Taarne af Sten, der forud for oven endte med en massiv Parasol af Sten, Budaismens Særkjende. Det største, fra det 4de Aarhundrede, var meget prydet med fine Basrelieffer og med Budafigurer i Nisjer. Det var her, at Buda, som Hiouen Thsang udtrykker sig i sin Rejsebeskrivelse, „for første Gang drejede Troens Hjul“, d. v. s. forklarede sin Lære, for de fire Betlere. Vi vide jo alle, hvorledes Budismen opstod: Da de religiøse Uroligheder i Aaret 595 vare paa det højeste i Benares, fremstod en ung Fyrste af Kriger-Kasten, Sidharta, der havde sat sig til Formaal at søge Sandheden; han forlod Kongerige, Hustru og Børn for at hengive sig til et contemplativt Munkeliv; efter i fire Aar at have studeret forskellige Religionssystemer i Benares, drog han bort,

oprørt over Braminernes falske Lære, og prædikede nu først for fire Tiggere og siden for Tusinder af Tilhørere om alles Ligestilling, Mandens, Kvindens, Slavens, Rigmandens og Præstens, lige overfor den store Natur — alt i skarp Modsætning til Braminlærens Kastevæsen. Mennesket henvistes til Selvbetragtning, Menneskekærlighed og rent Levned, og det kunde ved efterhaanden at befri sig fra Materiens Baand opnaa en sorgfri Tilværelse i Himlen, et Slags Drømmetilstand. Den nye Lære bredte sig over hele For- og Bagindien, Tibet, Kina, Japan og Malajernes Lande, og Benares blev Hovedsædet derfor; men i det 9de Aarhundrede efter Kristus udbrød en stor religiøs og politisk Revolution, hvorved det lykkedes Bramanismen fuldstændig at fordrive Budaismen fra hele Forindien.

Den sidste Dag af mit Ophold i Benares havde jeg bestemt til en *Flodtur* paa den hellige Ganges. Ved Hoved-Landingsstedet besteg jeg en stor Baad og lod mig ro langs Bredden, hvor der da oprulledes et af de mest storartede Syn, man kan tænke sig: de høje Terrasser med Bygninger for oven og de Tusinder af Mennesker, der uafslædt bevægede sig op og ned ad dem. I Vandet stode atter Tusinder med Ansigterne vendte mod Øst for i højtidelig Tavshed at vente paa Solens Opgang. I det Øjeblik, da Solens første Straaler dækkede Templernes og Paladsernes forgyldte Kupler og Spir med et Flammehav, lød der et enstemmigt: „Aum“, d. v. s. „I store Guder“, fra de tusinde Munde; alle dukkede sig ned i det kolde Vand og mumlede en Bøn samt strøede Blomster i Floden. I de medbragte Kobberkar fyldte de Vand for at bringe det hjem og drak hyppig af selve Flodvandet, der umulig kunde være synderlig appetitligt, naar man tænker paa de talrige badende, Skuringen af Kobberkarrene, Vaskningen af Linnedet og al den Uhumskhed, som fra Bredden flyder ned deri. Baaden kom nu frem forbi et formeligt Kaos af omstyrtede Stendæmninger, Trapper og Terrasser med nogle Paladser og Templer, som hang ud over Dybet, en Følge af, at Flodens Vand har undergravet Grunden. Under Sejladsen kom vi forbi et Sted, hvor der uophørlig brænder Baal for at fortære Ligene af dem, der have været saa lykkelige at dø i den hellige By og saaledes ere sikre paa at komme ind i Braminernes Paradis eller i det mindste at gjenfødes i en Bramins Legeme. Af denne Grund lade mange Hinduer sig bringe herhen fra fjærne Steder, naar de mærke Dødens Komme, eller de bestemme, at deres Lig skulle føres herhen, hvis de dø forinden Ankomsten. Dette er særlig Tilfældet med dem, der bo paa den modsatte, sydlige Flodbred; thi denne er ikke som Nordsiden, altsaa Bysiden, hellig, men forbandet, og de, som dø her, ere fordømte til for evige

Tider at vandre om i et Æsels Skikkelse. Til denne Ligbrænding knytter der sig tillige den Ejendommelighed, at ingen afdød kan vente at komme i Himlen, med mindre Ilden til hans Baal er laant hos en „Domra“, d. v. s. et Medlem af den mest foragtede Kaste. I levende Live vilde den afdøde være bleven berøvet sin Kaste ved den mindste Berøring med en Domra, f. Ex. ved at have laant Ild af ham til at koge Mad ved, og hans Efterkommere blive urene derved. Men er et saadant ulykkeligt Tilfælde indtruffet, kan den afdødes nærmeste Slægtning, hvem det paahviler at antænde Baalet, bag efter blive renset ved efter Braminernes Anvisning at iagttage visse Ceremonier, saaledes ved at fremsige en vis Bøn 100,000 Gange og ved at fylde Munden med Gødning af en hellig Ko. Den Domra, som har Ild at sælge, er bleven umaadelig rig; en Raja betalte ham alene 1000 Rupier derfor. — Paa Ligbrændingsstedet fandt jeg mindst 20 Baal, som passedes af halvnøgne, sværtede Fyrbødere, der med store Jernstænger ragede i Ilden og nærrede den med Olie; der herskede paa Stedet en kvælende Røg og Dunst af brændt Kjød, som formelig brasede, og Asken, der i Aarhundreder havde samlet sig paa Pladsen, var alenhøj; Resterne af Ligene, hvoraf mange ikke ere helt fortærede, kastes ud i den hellige Flod, hvor man har det modbydelige Syn at møde dem flydende, indtil Gavialerne trække dem til Bunds. Under den videre Sejlads paa Floden svævede Tusinder af Duer i Luften, og en Gang imellem toge de sig et Bad ligesom Maager, og inde i Land havde smækkede Braminer under store Solskjærme indrettet en indbringende Handel med Blomster, Amuletter og Certificater for Renselsen i Ganges. Bagved en indhegnet Badeplads lød de unge Kvinders muntre Sladder og Latter. Jeg kom nu forbi en Række af de indfødte Fyrsters pragtfulde Paladser, og oven over en anden Landingsplads ligeledes forbi Aurengzebs Moské med sine to smækre Minareter; den er bygget 1720 paa et raseret Visnu Tempel, der holdtes for saa helligt af Hinduerne, at de kun paa Knæ nærmede sig det ad Terrassens 100 Trin; det skal nemlig være det første Sted, hvor Visnu har vist sig for Menneskene.

Paa dette Sted lod jeg Baaden styre tværs over Floden for paa den modsatte Bred at besøge Maharajaen af Benares's prægtige Slot, hvortil den engelske Guvernør havde skaffet mig et Adgangskaart. Ved min Landstigning ventede mig et lille Kjøretøj fra Slotsintendanten, hvilket hurtig førte mig til det en Fjerdingvej derfra liggende Palads, der er bygget i storartet Stil med mange Udbygninger, Forskansninger og ikke mindre end 24 Taarne. Ved Indgangen ses en prægtig Tiger og en Leo-

pard, der begge ere fangne i Hans Højheds Enemærker. Indvendig er Paladset for en stor Del møbleret paa evropæisk Vis. En stor Sidebygning anvendes til de glimrende Fester, som Fyrsten giver sine evropæiske Venner, hans Dineer, Baller og Fyrværkerier ere vidt bekendte. Jeg besaa de dejlige Haver og Parker, der omgive Slottet, samt et i Nærheden bygget Tempel, hvortil der engang om Aaret i den kolde Aarstid gjøres Pilgrimsfarter, der have det gode ved sig, at den Pilgrim, som dør her, trods den hele Kysts Forbandelse, slipper for at forvandles til et Æsel. Hele denne sydlige Egn er for Resten baade frugtbar og vel opdyrket, og det er altsaa ikke Terrænets daarlige Beskaffenhed, der har paadraget den en religiøs Miskredit.

Efter denne Udflugt lod jeg mig atter sætte over til det Sted paa Benares-Siden, jeg sidst forlod, for at gjøre den modsatte Tur imod Strømmen og for at overvære den med Guden Karnikas Fest forbundne *Flod-Indvielse*. Allerede tidlig paa Dagen havde Processioner fra alle omkring Benares liggende Distrikter samlet sig ved de denne Guddom helligede Templer; de førtes af Musikkorps med Piber, Horn, Trommer, Gonger og Bækkener. De med Flitterguld og Baand prydede Lerstøtter af Karnika, som forestilles ridende paa en Paafugl, bleve baarne paa Fløjels Palankiner med kostbart baldyrede Baldakiner, og omgaves af Præster; foran dem dansede Bajadere i kostbare Dragter, med Svingninger af deres Skjærf. Under en øredøvende Larm begave disse Optog sig ned til de forskellige Landingssteder, hvor de modtoges af den jublende, festligklædte Mængde, der havde besat alle Terrasser, og de bestege prægtig udsmykkede Langbaade, hvis Forstavne vare prydede med forgyldte Dyrefigurer, og hvor Gudebillederne bleve anbragte i Midten. I en lang Procession roedes nu under Instrumenternes Larm og Befolkningens Jubel disse Fartøjer frem og tilbage paa den hellige Flod lige til Solen skulde til at gaa ned. I det Øjeblik, da Solen skjultes, og da Mørket faldt paa — i Tropelandene har man jo intet Tussmørke — slyngedes under Braminernes Sang alle Gudebillederne ud i Floden, der herved fik sin nye Helligjørelse, og i samme nu blændedes jeg, der fra min Baad iagttog det hele, ved at se hele Flotillen behængt med kulørte Lamper, og ved at se alle Bygninger langs Floden illuminerede og straalende i et Ildhav; Luften gjenneføres af Sværmere, Raketter, Lyskugler og Bomber, alle Vegne knaldede Fyrværkerisalver, Luft, Jord og Vand gjenlød af Begejstringens Jubel fra 100,000 Struber, det var Ild altsammen. — Synet heraf var storartet og ubeskriveligt!

Morgenen efter forlod jeg Benares. Indtrykket af

denne By er overvældende; paa den ene Side Glans og Pragt, paa den anden Side Uhyggelighed og Uhumskhed, paa den ene Side Opofrelse og Tilbedelse, paa den anden Side modbydelig og raa Overtro. Hvorledes kan alt dette rimes sammen? Forklaringen fik jeg nogenlunde i Kalkutta ved en Samtale med to Overbraminer. I denne By overværede jeg i et Tempel den store Kalifest og, takket være udmærkede Anbefalinger, blev jeg tilligemed den amerikanske Generalkonsul Mattson paa det mest forekommende modtaget og vist omkring af de braminske Overpræster, unge Mænd, der talte udmærket godt engelsk. Under de hyppige kortere eller længere Pauser mellem de forskellige Ceremonier opholdt vi os i disse Præsters eget Værelse, og der udspandt sig da imellem os forskellige filosofiske og religiøse Samtaler, hvori Overbraminernes Ytringer i den Grad kom til at stemme overens med de oprindelige Vedaers og med den kristne Religions Forskrifter, at jeg ligefrem spurgte dem om, hvorledes denne deres Trosbekjendelse kunde forliges med de Læresætninger og den næsten stik modsatte Gude dyrkelse, de udøvede over for Folket. Om jeg end ikke er i Stand til at gjengive deres Svar ordret, gik dette dog i al Fald ud paa, at deres egen Tro var den rene Visdom, hvis Læresætninger de foreskrev Folket at følge; men da dette aldrig vilde have kunnet forstaa de abstrakte Sætninger og Begreber om den ene store Guds Egenskaber, havde man alt tidlig været nødt til, saa at sige, at sønderlemme Guddommens Aabenbarelse i en Mængde enkelte Guddomme, som man tillige som et virksomt Middel til at imponere den store Mængde, havde maattet udstyre med skrækindjagende Ydre og Atributer. Ser man nu ret paa den hinduiske Religion, viser den sig i Grunden som en Opofrelsens, Kjærlighedens og gode Gjeringers Religion, der fuldstændig stemmer med Hinduernes blide og tolerante Natur, aldeles modsat den muhamedanske Fanatisme. Men det, der egentlig skinnede helt igjennem Samtalerne, var dog, at af denne Maade at holde ikke alene det lave, men ogsaa de fornemme Folk i Ledebaand, afgang ligefrem al Braminernes Magt og Rigdom, som satte dem i Stand til at eje næsten det halve Jordsmon i Indien. Man maa haabe, at der en Gang maa ske en Ændring i alt dette; „det unge Indien“ er tydelig nok en Begyndelse til noget bedre; men der vil hengaa lange, lange Tider, inden det elskværdige Hindufolk, der er saa lidet oplagt til kraftig Daad, kan se igjennem det mægtige Præsteskabs Snarer og skue Sandheden, der danner den egentlige Kjærne i den braminske Religion. — Hermed slutter jeg mit Rejsemind fra Benares.